

Warszawa, 19. 10. 2012 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW PACJENTA
Zespół ds. Zdrowia Psychicznego

RzPP-ZZP-0932-29-4/AP/BW/12

Protokół ze zbadania sprawy na miejscu

przez pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta w dniu 19 września 2012 r. w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim.

1. Podstawy prawne

Mając na uwadze dobro małoletnich pacjentów przebywających w stacjonarnych placówkach dziecięco-młodzieżowych na terenie kraju udzielających świadczeń zdrowotnych w rodzaju: *opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień* oraz w związku z otrzymywanymi sygnałami o niepokojących zdarzeniach - w tego typu placówkach - w zakresie stopnia przestrzegania praw pacjentów, Rzecznik Praw Pacjenta podjął decyzję o zbadaniu sprawy na miejscu w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi w Radzynie Podlaskim.

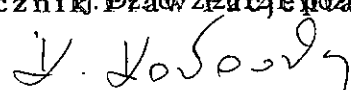
Tym samym na podstawie dyspozycji art. 50 ust. 3 w zw. z art. 52 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*¹ Rzecznik Praw Pacjenta podjął działania w zakresie zweryfikowania stopnia przestrzegania praw pacjentów w ww. podmiocie leczniczym.

Dyrekcja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim została poinformowana o zamiarze przeprowadzenia czynności sprawdzających w dniu ich rozpoczęcia.

Czynności sprawdzające zostały przeprowadzone przez:

1. Beatę Wróblewską – Głównego Specjalistę w Zespole ds. Zdrowia Psychicznego,
2. Annę Panufnik – Specjalistę w Zespole ds. Zdrowia Psychicznego.

Rzecznik Praw Pacjenta, Dział z Poleceniami 159, poz. 742.

Krystyna Barbara Kozłowska

Osoby badające sprawę na miejscu posiadały stosowne upoważnienia udzielone przez Rzecznika Praw Pacjenta².

3. Ustalenia dotyczące podmiotu leczniczego

Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi funkcjonuje od dnia 1 maja 2012 r. w strukturze Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim. Ww. Zakład udziela świadczeń zdrowotnych w rodzaju: *opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień* osobom małoletnim z zaburzeniami psychicznymi (dysponuje 17 miejscami - w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia).

Zgodnie ze Statutem Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim organem założycielskim ww. podmiotu wykonującym działalność leczniczą jest Powiat Radzyński³. Numer statystyczny REGON: 000308407.

4. Zakres badania sprawy na miejscu

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Pacjenta, po okazaniu stosownych upoważnień do zbadania sprawy na miejscu, podjęli czynności sprawdzające w zakresie stopnia przestrzegania praw pacjenta w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi w Radzynie Podlaskim (dalej: Zakład).

Zakres przeprowadzonych działań sprawdzających obejmował w szczególności przestrzeganie praw pacjenta określonych w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego* oraz przepisów odrębnych.

5. Czynności i ustalenia związane ze zbadaniem sprawy na miejscu

W wyniku przeprowadzonych czynności sprawdzających w Zakładzie ustalono:

Od dnia 4 czerwca br. rozpoczęto procedurę przyjmowania pacjentów do ww. placówki, tym samym na dzień 19 września br. w Zakładzie przebywało 3 małoletnich pacjentów. Struktura zatrudnienia w Zakładzie przedstawiała się następująco:

² Nr upoważnień: RzPP-ZZP-0932-29-2/BW/12, RzPP-ZZP-0932-29-3/BW/12

³ Tj. Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim – stanowiący załącznik do uchwały nr XIX/109/2012 Rady Powiatu w Radzynie Podlaskim z dnia 14.06. 2012 r.

1. Lekarz medycyny (specjalista psychiatra dzieci i młodzieży) – 1 etat (w razie zastępstwa dyżur pełnią lekarze z innych oddziałów psychiatrycznych ww. placówki),
2. Pielęgniarki – 5,5 etatu, w tym pielęgniarka oddziałowa – 1 etat,
3. Psycholog – 1 etat (pełniący również funkcję Kierownika ww. Zakładu),
4. Terapeuta zajęciowy – 1 etat,
5. Pracownik socjalny – 1 etat,
6. Personel pomocniczy - 6 etatów.

Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi jest usytuowany na terenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim (I piętro dwukondygnacyjnego budynku). W pozostałej części budynku znajduje się Oddział Psychiatryczny dla osób dorosłych. W trakcie czynności sprawdzających trwały zaawansowane prace remontowe budynku, tj. renowacja dachu oraz prace na terenie Zakładu. Z dokonanych ustaleń wynikało, iż Dyrekcja ww. podmiotu leczniczego podjęła stosowne starania w zakresie poprawienia warunków pobytu pacjentom w ww. Zakładzie. Jak wskazano, w następnej kolejności będą wymieniane okna w ww. obiekcie oraz będzie organizowany teren rekreacyjny (plac zabaw) dla małoletnich pacjentów.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Pacjenta mając na względzie prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w warunkach odpowiadających określonym w odrębnych przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym (art. 8 zd. 1 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*) dokonali oględzin pomieszczeń Zakładu, w wyniku których stwierdzono, co następuje: Sale są dwuosobowe i dostosowane do pobytu małoletnich pacjentów. Na dzień wizytacji każde dziecko miało do dyspozycji własny pokój. Pokoje łóżkowe wyposażono w nowe łóżka i czystą, kolorową pościel. Każdy z pacjentów posiada własną szafkę do przechowywania rzeczy osobistych. Wskazane pomieszczenia - ze względu na wyposażenie, wystrój i kolorystykę ścian – sprawiają wrażenie ciepłego i przyjaznego klimatu. Niemniej w jednej z sal zwrócono uwagę na ubytki w progu drzwi.

Ponadto, Zakład dysponuje takimi pomieszczeniami, jak: sala gimnastyczna, pracownia terapii zajęciowej, świetlica (pełniąca również funkcję jadalni) oraz pomieszczenie przeznaczone do odrabiania lekcji. Ww. pomieszczenia zostały odpowiednio wyposażone i przystosowane do potrzeb dzieci. Tym samym, małoletni pacjenci mają zapewnioną możliwość korzystania z różnorodnych form zajęć edukacyjnych, rekreacyjno-kulturalnych oraz rehabilitacyjnych. Sala

gimnastyczna jest wyposażona w worek treningowy, kosz do piłki koszykowej, materace do gimnastyki, pomoce do prowadzenia zabaw (np. gry w kręgle). W korytarzu głównym znajduje się stół do tenisa stołowego. Pacjentom zapewniono także dostęp do telewizora, komputera, etc. Ponadto, pacjenci mają możliwość korzystania ze spacerów na terenie szpitala – pod nadzorem personelu.

Terapeuta zajęciowy pracuje z dziećmi w godzinach od 11:00 do 14:35. Niezbędnym jest zapewnienie pełniejszej opieki ze strony terapeuty zajęciowego (tj. wydłużenie czasu jego pracy).

Ponadto, stwierdzono brak rozkładów zajęć prowadzonych w ciągu dnia/tygodnia oraz brak indywidualnych planów zajęć dla poszczególnych pacjentów. Personel powyższe uzasadniał wstępną organizacją placówki, niemniej zapewnił pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta, że podjęto zespołowe działania w zakresie opracowania wymaganych planów.

Dzieci mają możliwość uczęszczania do szkoły specjalnej, usytuowanej w odległości 2 km od Zakładu. Z relacji personelu, transport dzieci do szkoły odbywa się za pośrednictwem karetki transportowej, w trakcie którego opiekę nad dziećmi sprawuje pielęgniarka lub terapeuta zajęciowy. Niemniej spośród trzech pacjentów przebywających w Zakładzie, tylko jedno dziecko uczęszczało do szkoły. Obowiązek szkolny przez pozostałych pacjentów jest niewypełniany ze względu na brak dokumentacji wymaganej do zgłoszenia dziecka do szkoły. Wobec tych dzieci nie jest prowadzone również nauczanie indywidualne. Kierownik Zakładu zapewniła, iż podjęła działania, które zapewnią realizację obowiązku szkolnego przez każdego z pacjentów.

W Zakładzie posiłki są podawane o stałych porach. Ponadto istnieje możliwość przygotowania przez personel dodatkowego posiłku dla pacjenta. Jadłospis, który znajdował się w jadalni był nieaktualny (dane z czerwca br.). W obecności pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta dokonano aktualizacji jadłospisu.

Ponadto, mając na uwadze prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych (art. 6 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*) ustalono, że pacjenci mają zapewnioną opiekę lekarza (specjalisty psychiatrii dzieci i młodzieży). W przypadku, gdy dziecko wymaga konsultacji lekarza innej specjalności, w nagłych przypadkach taka pomoc jest udzielana niezwłocznie na terenie siedziby Szpitala (np. konsultacja stomatologiczna, internistyczna, etc).

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Pacjenta zbadali również realizację prawa pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie (art. 39 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*). W depozycie wartościowym przechowywana jest biżuteria pacjentów, telefony komórkowe, a także pieniądze. W wyniku rozmowy z personelem uzyskano

informację, iż karta depozytowa wystawiana jest w jednym egzemplarzu. Zgodnie z § 2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie prowadzenia depozytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej⁴, potwierdzenie przyjęcia rzeczy wartościowych oddawanych do depozytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej (...) na czas pozostawiania pacjenta w tym zakładzie, stanowi karta depozytowa. Oryginał karty depozytowej wydaje się pacjentowi przekazującemu rzeczy wartościowe do depozytu, zaś kopia karty depozytowej jest przechowywana w księdze depozytów. Mając na uwadze obowiązujące przepisy prawa, należy stwierdzić nieprawidłowość w ww. zakresie. Ponadto, wątpliwy jest sposób prowadzenia rozchodu depozytu pieniężnego pacjentów. Powyższe wymaga opracowania stosownej procedury w zakresie nadzoru nad ww. depozytem pacjenta.

Ponadto ustalono, iż przedmioty stanowiące potencjalne zagrożenie dla pacjentów (ładowarki do telefonów, paski) są przechowywane w pomieszczeniu socjalnym i udostępniane w miarę potrzeby pacjenta.

Na miejscu zweryfikowano również, czy w Zakładzie jest realizowane prawo pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 33 ust. 1 i ust. 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta). Z rozmowy z personelem ustalono, iż pacjenci mają możliwość korzystania ze swoich telefonów komórkowych po zgłoszeniu takiej potrzeby. Ponadto, aparat telefoniczny jest dostępny dla dzieci w holu placówki. Również nie ma ograniczeń wobec osób bliskich do odwiedzin dzieci przebywających w Zakładzie. Tym samym, należy stwierdzić, iż prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego jest realizowane przez Zakład.

Prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej (art. 36 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta) jest w pełni realizowane przez Świadczeniodawcę. Na terenie obiektu znajduje się kaplica. Ponadto małoletni pacjenci mogą uczestniczyć w każdą niedzielę we mszy św.

Mając na względzie prawo pacjenta do informacji o swoim stanie zdrowia (art. 9 w zw. z art. 23 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta) pracownicy Biura Rzecznika Praw Pacjenta zweryfikowali dokumentację medyczną w zakresie jej prowadzenia w zakresie wymagań określonych przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzaju i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania⁵.

W wyniku analizy dokumentacji medycznej zbiorczej, stwierdzono, iż w ww. Zakładzie nie jest prowadzona *Księgi zabiegów*, o której mowa w § 12 ust. 2 ww. rozporządzenia.

⁴ Dz. U. z 2009 r., nr 129, poz. 1068

Natomiast *Księga raportów pielęgniarskich* założona w dniu 05 września 2012 r. jest prowadzona prawidłowo i zawiera wszelkie niezbędne wymagania określone w § 31 ww. rozporządzenia.

W wyniku weryfikacji indywidualnej dokumentacji medycznej pacjenta stwierdzono:

- brak w *Karcie zleceń lekarskich*⁶ wpisów osoby wykonującej zlecenie (autoryzacji) w dniu 14 i 17 września 2012 r. (§ 18 ust. 4 ww. rozporządzenia),
- brak pieczętki lekarza przyjmującego (widnieje jedynie podpis ww. lekarza) w historii choroby, w części dotyczącej *Wyniku badania lekarskiego przy przyjęciu do szpitala*⁷ (§ 4 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

*Historia pielęgnowania*⁸ zawiera plan opieki pielęgniarskiej oraz wpisy potwierdzające sposób realizacji ww. planu opieki, które dokonywane są chronologicznie (zgodnie z § 18 ust. 5 rozporządzenia).

W wyniku dokonanej przez pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta analizy stosowanego druku przepustki w ww. Zakładzie stwierdzono, iż jest on niezgodny ze wzorem formularza przepustki określonym w *Załączniku nr 1* do *Zaleceń Konsultanta Krajowego w Dziedzinie Psychiatrii* z dnia 25 stycznia 2012 r. w *sprawie udzielania przepustek na okresowe przebywanie pacjentów szpitala psychiatrycznego poza szpitalem*. Druk przepustki w Zakładzie określany jest jako „*Karta urlopowa*” nie zawiera wszelkich niezbędnych informacji wymaganych we wzorze opracowanym przez ww. Konsultanta, tj. nie uwzględnia nazwy leków, dawek i sposobu ich przyjmowania przez pacjenta będącego na przepustce. Należy podkreślić, iż w stosowanej „*Karcie urlopowej*”, którą opiekun pacjenta otrzymuje, nie ma miejsca na dokonanie adnotacji dotyczącej godziny początkowej udzielenia przepustki, jak również godziny jej zakończenia. Powyższe dane są odnotowane w zeszycie prowadzonym w Zakładzie, nie stanowiącym dokumentacji medycznej.

Jednocześnie, stwierdzono, że Świadczeniodawca nie wyeksponował na terenie placówki informacji o prawach pacjenta, co jest niezgodne z art. 11 ust. 1 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*, stanowiącym, iż podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych udostępnia w formie pisemnej, poprzez umieszczenie jej w swoim lokalu w miejscu ogólnodostępnym.

⁵ Dz. U. z 2010 r., Nr 252, poz. 1697 z późn. zm.

⁶ nr Księgi Głównej: 6906/7

⁷ nr Księgi Głównej: 5306/3/12

Należy zwrócić uwagę, iż pacjenci nie wnosili uwag/skarg dotyczących nieetycznych zachowań personelu, podkreślając, że personel jest przyjaźnie i życzliwie do nich nastawiony.

6. Wnioski

W wyniku przeprowadzonych działań należy stwierdzić, iż Zakład Opiekuńczo - Leczniczy dla Dzieci z Zaburzeniami Psychicznymi Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim jest placówką, która funkcjonuje od 4 czerwca 2012 r., tym samym jest w trakcie organizacji w zakresie realizacji warunków udzielania świadczeń zdrowotnych w kontekście realizacji praw pacjenta – co zasługuje na szczególne podkreślenie.

Niemniej, zidentyfikowane nieprawidłowości wskazują na naruszenia następujących praw pacjenta:

1. Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie (art. 39 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*);
2. Prawo do informacji o prawach pacjenta (art. 11 ust. 1 *ustawy*);
3. Prawo do informacji o swoim stanie zdrowia (art. 9 w zw. z art. 23 *ww. ustawy*) w zw. ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w *sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania*⁹;

7. Zalecenia

1. Zamieszczenie na terenie Zakładu informacji o prawach pacjenta oraz możliwości kontaktu z Rzecznikiem Praw Pacjenta;
2. Opracowanie stosownej procedury postępowania z depozytem wartościowym pacjenta;
3. Opracowanie i wdrożenie tygodniowego rozkładu zajęć oraz indywidualnego planu zajęć rehabilitacyjnych dla pacjenta;
4. Zaangażowanie pracownika socjalnego w realizację obowiązku szkolnego przez dzieci;

⁸ nr Księgi Głównej: 4270/1

⁹Tj. Dz. U. z 2010 r., Nr 252, poz. 1697 z późn. zm.

5. Wdrożenie wzoru formularza przepustki określonego w *Załączniku nr 1* do Zaleceń Konsultanta Krajowego w Dziedzinie Psychiatrii z dnia 25 stycznia 2012 r. *w sprawie udzielania przepustek na okresowe przebywanie pacjentów szpitala psychiatrycznego poza szpitalem;*
6. Przeprowadzenie szkolenia dla personelu medycznego z zakresu prowadzenia dokumentacji medycznej zgodnie z rozporządzeniem *w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania;*
7. Przeprowadzenie szkolenia dla personelu z zakresu przepisów *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* oraz *ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.*

**ZESPÓŁ
ds. ZDROWIA PSYCHICZNEGO**

Beata Wróblewska
Wróblewska
Główny Specjalista

Protokół ze zbadania sprawy na miejscu przekazano do wiadomości:

- 1) Pana Marka Zawady, Dyrektora Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim; ul. Wisznicka 111, 21-300 Radzyń Podlaski;
- 2) Pana Lucjana Jana Kotwicy, Starosty Radzyńskiego, Pl. I. Potockiego 1, 21-300 Radzyń Podlaski;
- 3) Pani dr n med. Alicji Wysockiej, Konsultanta Wojewódzkiego w Dziedzinie Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, ul. Narutowicza 71/7A, 20-019 Lublin;
- 4) Pana prof. dr hab. Tomasza Wolańczyka, Konsultanta Krajowego w Dziedzinie Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, ul. Marszałkowska 24, 00-576 Warszawa;
- 5) Pana Bartosza Arłukowicza, Ministra Zdrowia, ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa;
- 6) Pana Marka Michalaka, Rzecznika Praw Dziecka, ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa;
- 7) Pani Ireny Lipowicz, Rzecznika Praw Obywatelskich, Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa.

